

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
PAISAXE E SUSTENTABILIDADE**

2º ESO

ÍNDICE

1	INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
1.1	Departamento.....	4
1.2	Normativa.....	4
1.3	Contextualización.....	5
1.3.1	O centro.....	5
1.3.2	O alumnado.....	6
2	CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	6
2.1	As competencias clave na materia de Paisaxe e Sustentabilidade.....	6
2.2	Perfil de área.....	7
3	OBXECTIVOS.....	9
3.1	Obxectivos xerais.....	9
4	CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR.....	12
4.1	Temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos e instrumentos de avaliación e competencias clave por estándar...	12
5	CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.....	17
5.1	Adaptacións metodolóxicas para un ensino semipresencial.....	17
5.2	Adaptacións metodolóxicas para un ensino non presencial.....	18
5.3	Materiais e recursos didácticos.....	18
5.4	Espazos.....	18
6	CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.....	19
6.1	Procedementos e instrumentos de avaliación.....	21
6.2	Metodoloxía e actividades para o período comprendido entre a 3ª avaliación e a avaliación final na ESO.....	22
7	AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.....	23
7.1	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	23

7.2 Indicadores de logro da práctica docente.....	23
8 DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS.....	24
Ao tratarse dunha materia que se imparte por vez primeira, a avaliación inicial servirá para determinar a relación que o alumnado ten coa paisaxe, e que ideas asocia a este concepto.....	24
9 MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	25
9.1 Medidas ordinarias.....	25
9.2 Medidas extraordinarias.....	25
9.3 Actividades de reforzo e ampliación.....	25
9.4 Modelo do Plan de Reforzo.....	25
10 CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.....	26
10.1 Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.....	27
10.2 Comunicación audiovisual.....	27
10.3 Tecnoloxías da información e da comunicación.....	27
10.4 Emprendemento.....	27
10.5 Educación cívica.....	28
10.6 Prevención da violencia.....	28
11 ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	29
12 APLICACIÓN DOS PLANS E PROXECTOS DE CENTRO.....	29
12.1 Proxecto de centro.....	29
12.2 Proxecto lector.....	29
13 MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.....	30

1 INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

1.1 Departamento.

O Departamento de Debuxo está integrado por Mª Hortensia Fernández Torre que imparte as seguintes materias:

- Educación Plástica Visual e Audiovisual en 1, 3º e 4º da ESO.
- Paisaxe e Sustentabilidade en 2º da ESO.
- Oratoria en 3º da ESO.

1.2 Normativa.

Para a elaboración desta programación tivéronse en conta os seguintes documentos:

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 17 de xuño de 2021, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas

de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021/2022.

1.3 Contextualización.

1.3.1 O centro.

O CPI Aurelio Marcelino Rey García foi creado segundo a Lei xeral de educación de 1970 para impartir Ensinanza Xeral Básica (EXB). Nun principio, o centro estaba dividido en dous edificios (un deles estaba na praza da feira), en cuxas instalacións se impartía a Educación Preescolar e Ciclo Inicial de EXB mentres que no centro da rúa da Palma, impartíanse o resto dos niveis (Ciclo Medio e Ciclo Superior). Coa entrada en vigor da LOXSE e a ampliación da escolaridade obrigatoria ata os 16 anos, o centro experimentou unha ampliación para acoller a todas as etapas do ensino obrigatorio básico e produciuse a unificación no mesmo centro de todas as etapas que se imparten actualmente. O Decreto 7/1999 creou os CPI, pasando desde entón a denominarse CPI Aurelio Marcelino Rey García. O centro está situado na rúa José Mª Lastra no centro do Concello de Cuntis. Neste curso 2021-2022 o centro conta con 4 aulas de Educación Infantil, 10 de Educación Primaria e 6 de Educación Secundaria Obrigatoria que conforman un total de 363 alumnos e alumnas.

O noso centro conta con 42 profesores e profesoras, a maior parte con destino definitivo no centro. Así mesmo, hai un administrativo, un conserxe (que depende administrativamente do Concello de Cuntis), catro persoas encargadas da limpeza (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellaría), catro persoas encargas de servir no comedor (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellaría).

O alumnado do centro procede tanto das aldeas do municipio como do núcleo urbano do Baño.

O alumnado que acode a este centro é de extracción socio-económica media. Hai varios casos de familias moi desfavorecidas, da maioría das cales provén un alumnado con serias dificultades de aprendizaxe, tamén temos alumnado procedente de familias que contan coa axuda e supervisión dos servizos sociais do concello que, xunto cos anteriores, conforman a maior parte do alumnado con déficit de éxito escolar. O alumnado de procedencia estranxeira é escaso, mais o que hai intégrase con relativa facilidade.

A lingua de relación e uso diario é maioritariamente o galego aínda que se ten detectado no Plan lingüístico un aumento do uso inicial do castelán nos primeiros grupos de Educación Infantil.

A ANPA mantén unha relación estreita coa vida do Centro, tanto á hora de participar activamente nas actividades complementarias e extraescolares desenvolvidas, como á hora de canalizar as propostas e reclamacións das nais e pais. Desde hai varios cursos cedulle á Xunta de Galicia a xestión do comedor do centro polo que o equipo directivo do centro asumiu o desenvolvemento da súa xestión.

1.3.2 O alumnado.

O nº de alumnos/as que cursa a materia de Paisaxe e Sustentabilidade no nivel de 12 ESO é de 12 alumnos/as.

2 CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

2.1 As competencias clave na materia de Paisaxe e Sustentabilidade.

A achega da materia ao desenvolvemento do conxunto das competencias clave que engloban destrezas, actitudes e coñecementos é moi importante. Aínda que cómpre salientar a súa achega á competencia social e cívica, sen esquecer outras como a competencia dixital, a competencia de comunicación lingüística, a de aprender a aprender, e a competencia matemáticas e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Este currículo, na súa abordaxe transdisciplinar, incide dun modo especial nos apartados transversais definidos ao longo da etapa e para todas as materias: o desenvolvemento sustentable e o medio, a educación cívica e constitucional, as TIC e a comunicación audiovisual. En definitiva, trátase dun currículo aberto a diferentes propostas metodolóxicas, aínda que se fai unha invitación ao profesorado a incidir nas potencialidades que nos ofrece o traballo fóra da aula para achegarse ás paisaxes próximas, co fin de ler nelas unha marabillosa narración, chea de suxestións sobre o noso medio natural, sobre a nosa cultura e sobre nós mesmos/as. Esta función hermenéutica das paisaxes permite lecturas complementarias que marcan un camiño que arranca na identificación e na caracterización dos elementos e as súas relacións espaciais, segundo o tipo de paisaxe e a escala de traballo elixida. É dicir, responder á pregunta: como é a

paisaxe? Un segundo capítulo ábrese para invitar o alumnado á procura de resposta sobre as relacións causais que explican as súas paisaxes. E, por suposto, calquera paisaxe é unha realidade dinámica, cambiante a calquera escala. Por isto, haberá que tratar o cambio na paisaxe, como froito de dinámicas naturais e culturais que interactúan permanentemente. Unha coevolución que se fundamenta no mantemento dun equilibrio ecolóxico, na equidade social e nunha economía eficiente. Para rematar, cómpre insistir no emprego de ferramentas de avaliación coherentes coas metodoloxías recomendadas, sempre adaptadas ao nivel de desenvolvemento cognitivo do alumnado nestes primeiros cursos da ESO.

2.2 Perfil de área.

CCL	<ul style="list-style-type: none"> • PSB1.1.2. Expresa por escrito as sensacións experimentadas e o seu aprecio estético. • PSB1.2.1. Describe as propiedades visuais (formas, cores, texturas e volumes) que caracterizan os principais obxectos dunha escena paisaxística, tendo en conta a escala. • PSB1.4.1. Localiza nun mapa da súa zona de estudo as principais manchas-unidades presentes, caracterízalas e explica de xeito sinxelo a súa funcionalidade ecolóxica. • PSB1.4.2. Identifica e caracteriza de xeito sinxelo os elementos naturais da paisaxe que cumpren a función de conectividade. • PSB2.1.1. Describe de xeito básico algunha das relacións causais entre os elementos construídos, as formas de explotación ou de asentamento, e as condicións impostas polo medio. • PSB3.4.1. Realiza unha pequena investigación e localiza nun mapa da súa paisaxe próximos topónimos ligados a feitos xeográficos ou ás actividades tradicionais, entre outras. • PSB4.3.1. Argumenta nun debate o seu punto de vista respecto a cuestións relacionadas coa calidade e a conservación da súa paisaxe cotiá.
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> • PSB1.2.1. Describe as propiedades visuais (formas, cores, texturas e volumes) que caracterizan os principais obxectos dunha escena paisaxística, tendo en conta a escala. • PSB1.3.1. Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa as xeoformas, a rede hidrográfica e as formacións vexetais recoñecibles nunha paisaxe. • PSB1.3.2. Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa, segundo a paisaxe en que viva, o parcelario agrario, os tipos de asentamentos e a rede de mobilidade. • PSB1.4.1. Localiza nun mapa da súa zona de estudo as principais manchas-unidades presentes, caracterízalas e explica de xeito sinxelo a súa funcionalidade ecolóxica. • PSB1.4.2. Identifica e caracteriza de xeito sinxelo os elementos naturais da paisaxe que cumpren a función de conectividade. • PSB1.5.1. Identifica a paisaxe natural, os seus elementos formais dominantes e as súas funcións. • PSB1.5.2. Identifica a paisaxe agraria e rural, os seus elementos formais dominantes e as súas funcións. • PSB1.5.3. Identifica a paisaxe urbana e periurbana, os seus elementos formais e as súas funcións. • PSB2.1.1. Describe de xeito básico algunha das relacións causais entre os elementos construídos, as formas de explotación ou de asentamento, e as condicións impostas polo medio. • PSB2.4.1. Utiliza tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade, resultado da procura, a análise e a selección de información relevante referida a conflitos e impactos paisaxísticos na súa zona próxima, e expón e defende estes traballos. • PSB3.1.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles. • PSB3.2.1. Sitúa nun mapa, caracteriza de xeito básico e valora a importancia dos espazos naturais próximos ao seu contorno. • PSB3.5.1. Realiza unha pequena investigación sobre a importancia económica das actividades turísticas baseadas nas paisaxes galegas.

	<ul style="list-style-type: none"> • PSB4.1.2. Deseña un itinerario sinxelo na súa paisaxe que percorre espazos propicios para o desenvolvemento de actividades físicas e de lecer.
CSC	<ul style="list-style-type: none"> • PSB1.3.1. Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa as xeiformas, a rede hidrográfica e as formacións vexetais recoñecibles nunha paisaxe. • PSB1.3.2. Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa, segundo a paisaxe en que viva, o parcelario agrario, os tipos de asentamentos e a rede de mobilidade. • PSB2.1.1. Describe de xeito básico algunha das relacións causais entre os elementos construídos, as formas de explotación ou de asentamento, e as condicións impostas polo medio. • PSB2.2.1. Recoñece e valora os cambios a diversas escalas espazo-temporais nas paisaxes do seu contorno. • PSB2.2.1. Recoñece e valora os cambios a diversas escalas espazo-temporais nas paisaxes do seu contorno. • PSB2.3.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais, referidas a procesos históricos ou acontecementos salientables na súa paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados. • PSB2.4.1. Utiliza tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade, resultado da procura, a análise e a selección de información relevante referida a conflitos e impactos paisaxísticos na súa zona próxima, e expón e defende estes traballos. • PSB3.1.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles. • PSB3.2.1. Sitúa nun mapa, caracteriza de xeito básico e valora a importancia dos espazos naturais próximos ao seu contorno. • PSB3.3.1. Identifica e localiza nun mapa fitos, lugares de referencia ou conmemorativos nas paisaxes actuais que son herdanza do pasado. • PSB3.4.1. Realiza unha pequena investigación e localiza nun mapa da súa paisaxe próxima topónimos ligados a feitos xeográficos ou ás actividades tradicionais, entre outras. • PSB3.5.1. Realiza unha pequena investigación sobre a importancia económica das actividades turísticas baseadas nas paisaxes galegas. • PSB4.1.1. Coñece e valora as posibilidades que ofrece unha paisaxe de calidade para o benestar. • PSB4.3.1. Argumenta nun debate o seu punto de vista respecto a cuestións relacionadas coa calidade e a conservación da súa paisaxe cotiá.
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> • PSB1.1.1. Elabora bosquejos e debuxos sinxelos a partir da observación nunha saída polo contorno.
CAA	<ul style="list-style-type: none"> • PSB2.2.1. Recoñece e valora os cambios a diversas escalas espazo-temporais nas paisaxes do seu contorno. • PSB2.3.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais, referidas a procesos históricos ou acontecementos salientables na súa paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados • PSB2.4.1. Utiliza tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade, resultado da procura, a análise e a selección de información relevante referida a conflitos e impactos paisaxísticos na súa zona próxima, e expón e defende estes traballos. • PSB3.1.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles. • PSB3.1.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles. • PSB3.5.1. Realiza unha pequena investigación sobre a importancia económica das actividades turísticas baseadas nas paisaxes galegas. • PSB4.1.2. Deseña un itinerario sinxelo na súa paisaxe que percorre espazos propicios para o desenvolvemento de actividades físicas e de lecer. • PSB4.2.1. Realiza unha pequena investigación e suxire algunha actuación que mellore ou resolva algún impacto na súa paisaxe máis próxima. • PSB4.3.1. Argumenta nun debate o seu punto de vista respecto a cuestións relacionadas coa calidade e a conservación da súa paisaxe cotiá.
CD	<ul style="list-style-type: none"> • PSB1.3.1. Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa as xeiformas, a rede hidrográfica e as formacións vexetais recoñecibles nunha paisaxe. • PSB1.3.2. Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa, segundo a paisaxe en que viva, o parcelario agrario, os tipos de asentamentos e a rede de mobilidade. • PSB2.3.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais, referidas a procesos

	<p>históricos ou acontecementos salientables na súa paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados.</p> <ul style="list-style-type: none"> • PSB2.4.1. Utiliza tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade, resultado da procura, a análise e a selección de información relevante referida a conflitos e impactos paisaxísticos na súa zona próxima, e expón e defende estes traballos. • PSB3.1.1. Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles. • PSB3.3.1. Identifica e localiza nun mapa fitos, lugares de referencia ou conmemorativos nas paisaxes actuais que son herdanza do pasado. • PSB3.4.1. Realiza unha pequena investigación e localiza nun mapa da súa paisaxe próxima topónimos ligados a feitos xeográficos ou ás actividades tradicionais, entre outras. •
--	---

3 OBXECTIVOS.

3.1 Obxectivos xerais.

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas,

desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4 CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR.

4.1 Temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos e instrumentos de avaliación e competencias clave por estándar.

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Temporalización (trimestres)			CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	C.C.
			T 1	T 2	T 3		
Bloque 1: As lecturas da paisaxe. As súas dimensións e tipoloxías							
PS-B1.1	1º-PS-B1.1.1 - Elabora bosquejos e debuxos sinxelos a partir da observación nunha saída polo contorno	Elabora bosquejos e debuxos sinxelos a partir da observación nunha saída polo contorno.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.	CAAC CEC
PS-B1.1	1º-PS-B1.1.2 - Expresa por escrito as sensacións experimentadas e o seu aprecio estético.	Expresa por escrito as sensacións experimentadas e o seu aprecio estético.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.	CCL
PS-B1.2	1º-PS-B1.2.1 - Describe as propiedades visuais (formas, cores, texturas e volumes) que caracterizan os principais obxectos dunha escena paisaxística, tendo en conta a escala.	Describe as propiedades visuais (formas, cores, texturas e volumes) que caracterizan os principais obxectos dunha escena paisaxística	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.	CCL CMCTT
PS-B1.3	1º-PS-B1.3.1 - Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa as xeofomas, a rede hidrográfica e as formacións vexetais recoñecibles	Localiza no mapa as xeofomas, a rede hidrográfica e as formacións vexetais recoñecibles nunha paisaxe.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións. Caderno de	CSC CMCTT CD

	nunha paisaxe.				clase.	
PS-B1.3	1º-PS-B1.3.2 - Identifica, caracteriza formalmente e localiza no mapa, segundo a paisaxe en que viva, o parcelario agrario, os tipos de asentamentos e a rede de mobilidade.	Localiza no mapa, segundo a paisaxe en que viva, o parcelario agrario, os tipos de asentamentos e a rede de mobilidade.	X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións. Caderno de clase.</p>	CSC CMCTT CD
PS-B1.4	1º-PS-B1.4.1 - Localiza nun mapa da súa zona de estudo as principais manchas-unidades presentes, caracterízalas e explica de xeito sinxelo a súa funcionalidade ecolóxica.	Localiza nun mapa da súa zona de estudo as principais manchas-unidades presentes	X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese. Caderno de clase.</p>	CMCTT CCL
PS-B1.4	1º-PS-B1.4.2 - Identifica e caracteriza de xeito sinxelo os elementos naturais da paisaxe que cumpren a función de conectividade.	Identifica os elementos naturais da paisaxe que cumpren a función de conectividade.	X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese. Caderno de clase.</p>	CMCTT CCL
PS-B1.5	1º-PS-B1.5.1 - Identifica a paisaxe natural, os seus elementos formais dominantes e as súas funcións.	Identifica a paisaxe natural, os seus elementos formais dominantes e as súas funcións.	X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese. Caderno de clase.</p>	CMCTT
PS-B1.5	1º-PS-B1.5.2 - Identifica a paisaxe agraria e rural, os seus elementos formais dominantes e as súas funcións.	Identifica a paisaxe agraria e rural, os seus elementos formais dominantes e as súas funcións.	X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións. Caderno de clase.</p>	CMCTT
PS-B1.5	1º-PS-B1.5.3 - Identifica a paisaxe urbana e periurbana, os seus	Identifica a paisaxe urbana e periurbana, os seus elementos formais	X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p>	CMCTT

	elementos formais e as súas funcións.	e as súas funcións.				INSTRUMENTOS: Investigacións. Caderno de clase.	
Bloque 2: A paisaxe como produto social. Dinámicas e cambios nas paisaxes. A súa evolución							
PS-B2.1	1º-PS-B2.1.1 - Describe de xeito básico algunha das relacións causais entre os elementos construídos, as formas de explotación ou de asentamento, e as condicións impostas polo medio.	Describe de xeito básico algunha das relacións causais entre os elementos construídos, as formas de explotación ou de asentamento, e as condicións impostas polo medio.		X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións. Caderno de clase.	CSC CMCTT CCL
PS-B2.2	1º-PS-B2.2.1 - Recoñece e valora os cambios a diversas escalas espazo-temporais nas paisaxes do seu contorno.	Recoñece e valora os cambios a diversas escalas espazo-temporais nas paisaxes do seu contorno.		X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CAA CSC
PS-B2.3	1º-PS-B2.3.1 - Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais, referidas a procesos históricos ou acontecementos salientables na súa paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais, referidas a procesos históricos ou acontecementos salientables na súa paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.		X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.	CAA CSC CD
PS-B2.4	1º-PS-B2.4.1 - Utiliza tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade, resultado da procura, a análise e a selección de información relevante referida a conflitos e impactos paisaxísticos na súa zona próxima, e expón e	Utiliza tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade, resultado da procura, a análise e a selección de información relevante referida a conflitos e impactos paisaxísticos na súa zona próxima, e expón e defende estes	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Investigacións. Diario de clase.	CAA CSC CD CMCTT

	defende estes traballos.	traballos.					
Bloque 3: O carácter das paisaxes. Os seus valores tanxibles e intanxibles							
PS-B3.1	1º-PSB3.1.1 - Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles.	Realiza procuras e pequenas investigacións en medios impresos e dixitais referidas aos valores da paisaxe próxima, e localiza páxinas e recursos na web directamente relacionados con eles.			X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións.</p>	CAA CSC CMCTT CD
PS-B3.2	1º-PSB3.2.1 - Sitúa nun mapa, caracteriza de xeito básico e valora a importancia dos espazos naturais próximos ao seu contorno.	Sitúa nun mapa os espazos naturais próximos ao seu contorno.			X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Diario de clase. Traballo de aplicación e síntese. Caderno de clase.</p>	CSC CMCTT
PS-B3.3	1º-PSB3.3.1 - Identifica e localiza nun mapa fitos, lugares de referencia ou conmemorativos nas paisaxes actuais que son herdanza do pasado.	Localiza nun mapa fitos, lugares de referencia ou conmemorativos nas paisaxes actuais que son herdanza do pasado.			X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións.</p>	CSC CD
PS-B3.4	1º-PSB3.4.1 - Realiza unha pequena investigación e localiza nun mapa da súa paisaxe próxima topónimos ligados a feitos xeográficos ou ás actividades tradicionais, entre outras.	Localiza nun mapa da súa paisaxe próxima topónimos ligados a feitos xeográficos ou ás actividades tradicionais, entre outras.			X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións.</p>	CAA CSC CCL CD
PS-B3.5	1º-PSB3.5.1 - Realiza unha pequena investigación sobre a importancia económica das actividades turísticas baseadas nas paisaxes galegas.	Realiza unha pequena investigación sobre a importancia económica das actividades turísticas baseadas nas paisaxes galegas.			X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións.</p>	CAA CSC CMCT
Bloque 4: Paisaxe e calidade de vida. Un dereito da cidadanía							

PS-B4.1	1º-PSB4.1.1 - Coñece e valora as posibilidades que ofrece unha paisaxe de calidade para o benestar.	Coñece e valora as posibilidades que ofrece unha paisaxe de calidade para o benestar.			X	PROCEDIMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CAA CSC CMCT
PS-B4.1	1º-PSB4.1.2 - Deseña un itinerario sinxelo na súa paisaxe que percorre espazos propicios para o desenvolvemento de actividades físicas e de lecer	Deseña un itinerario sinxelo na súa paisaxe que percorre espazos propicios para o desenvolvemento de actividades físicas e de lecer.			X	PROCEDIMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.	CAA CSC CMCT
PS-B4.2	1º-PSB4.2.1 - Realiza unha pequena investigación e suxire algunha actuación que mellore ou resolva algún impacto na súa paisaxe máis próxima.	Investiga sobre actuacións que melloren algún impacto n súa paisaxe máis próxima.			X	PROCEDIMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.	CAA CSC
PS-B4.3	1º-PSB4.3.1 - Argumenta nun debate o seu punto de vista respecto a cuestións relacionadas coa calidade e a conservación da súa paisaxe cotiá.	Argumenta nun debate o seu punto de vista respecto a cuestións relacionadas coa calidade e a conservación da súa paisaxe cotiá.	X	X	X	PROCEDIMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CAA CSC CCL

A organización dos contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe por temas e proxectos concrétese con detalle na programación de aula desta materia.

5 CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.

A natureza desta materia é fundamentalmente práctica, baseada na experimentación persoal, polo tanto a metodoloxía empregada ten que ser unha metodoloxía activa e participativa, na que o alumno, partindo da súa experiencia persoal, vaia adquirindo os coñecementos propios da materia e desenvolvendo as diferentes competencias clave.

Tamén será inclusiva e terá en conta a diversidade do alumnado para iso aplicarase o modelo SEM de enriquecemento do currículo, que incorpora as metodoloxías de aprendizaxe cooperativa, de aprendizaxe baseada no pensamento e a aprendizaxe por proxectos, coa finalidade de mellorar a aprendizaxe, favorecer a integración e a solidariedade entre o alumnado do grupo, desenvolver un pensamento crítico e fomentar a autonomía persoal.

Tomarase como libro de texto de referencia da materia a publicación “Pagus. Galicia un país de paisaxes”. Cada alumno/a terá un exemplar e empregarase como material de apoio.

Realizaranse ao longo de cada trimestre saídas a espazos naturais da contorna máis inmediata, nas que se levarán a cabo actividades de observación, recollida de datos, elaboración de apuntamentos mediante o debuxo, orientación e estudo da diversidade biolóxica. Estas actividades se recollerán no caderno de campo do alumno/a.

Tamén se levará a cabo unha saída de un ou dous días de duración, no terceiro trimestre, a algún dos espazos naturais máis singulares de Galicia.

Cada unidade afrontarase comezando con exercicios prácticos moi concretos, aos que lles seguirá unha reflexión en grupo, tratando de que o alumno sexa o protagonista, na que se esmigallarán os diferentes contidos da unidade traballando sobre a análise dos exercicios prácticos.

5.1 Adaptacións metodolóxicas para un ensino semipresencial.

Nesta situación combinaríanse as estratexias propias do ensino presencial co do ensino online. A aula virtual sería a principal vía de fonte de recursos e de transmisión dos contidos. Empregaríase a metodoloxía da aula invertida onde as clases presenciais servirían para reforzar as aprendizaxes e solucionar os problemas e dificultades coas que se atope o alumnado durante o proceso. As actividades propostas dentro de cada proxecto terán un carácter fundamentalmente práctico e estarán orientadas a fomentar a autonomía do alumnado.

Esta materia impartirase dentro do programa Edixgal, polo que cada alumno contará cun ordenador persoal e os contidos que se traballen ao longo do curso estarán na aula virtual a disposición do alumnado.

En caso de confinamentos concretos dalgúns alumnos/as, sen que afecte ao grupo na súa totalidade, manterase comunicación con estes/as e as súas familias a través das plataformas Abalar Móbil, correo electrónico e videoconferencia.

5.2 Adaptacións metodolóxicas para un ensino non presencial.

Se as circunstancias obrigan a suspender as clases presenciais o proceso de ensino-aprendizaxe continuaría a través da aula virtual da materia. Ao igual que nos anteriores escenarios o alumnado podería acceder aos contidos conceptuais a aos diferentes recursos de xeito online.

Fariase unha proposta de traballo semanal ou quincenal, dependendo dos estándares que se traballasen. As tarefas e as actividades propostas serían prácticas cun enfoque competencial.

A comunicación co alumnado e as súas familias realizaríase a través das plataformas Abalar Móbil, videoconferencia e o correo electrónico.

Paralelamente faríase un seguimento persoal de cada alumno/a mantendo comunicación como mínimo unha vez por semana a través de videoconferencia, en grupos reducidos de 7 alumnos/as como máximo, tamén se desenvolverían titorías individuais con aqueles alumnos/as que o precisaran, co obxectivo de acompañar, motivar e axudar a superar as dificultades académicas e persoais que foran xurdindo ao longo do proceso.

Manteríase comunicación semanal co equipo docente, en especial cos titores/as de cada grupo a través das canles que establecesen a xefatura de estudos e a dirección do centro.

5.3 Materiais e recursos didácticos.

- Libro “Pagus. Galicia un país de paisaxes”.
- Libros de consulta. Biblioteca de aula.
- Ordenador persoal Edixgal.
- Material informático e audiovisual (DVD documentais, CD- ROM, CD de audio, presentacións, Internet, encerado dixital).

5.4 Espazos.

- Aula do grupo.
- Aula de plástica.
- Biblioteca.

6 CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Criterios sobre a avaliación e cualificación	
1ª Avaliación	<p>Cálculo da nota da 1ª avaliación:</p> <p>Para determinar a cualificación nesta materia os aspectos valorados se englobarán en dous apartados.</p> <ul style="list-style-type: none"> • No primeiro valorarase o traballo individual a través da corrección e cualificación dos traballos de investigación realizados en cada unidade didáctica. En cada traballo avaliarase unha serie de estándares, na programación de aula estará recollida a concreción dos estándares para cada un e o peso asignado na cualificación da mesma. Cada tarefa terá unha cualificación do 1 ó 10, a continuación farase media de todas as actividades realizadas e a nota obtida suporá o 40% da cualificación do trimestre. • No segundo apartado valorarase o Caderno de clase do alumno/a. Na programación de aula estará recollida a concreción dos estándares que se avaliarán no caderno e o peso asignado na cualificación para cada un deles. Será indispensable para ter unha avaliación positiva no trimestre a presentación de dito caderno, a cualificación do mesmo suporá o 40% da cualificación do trimestre. • No terceiro valorarase, mediante a observación sistemática recollida no caderno do profesor, os seguintes aspectos: puntualidade na entrega das actividades, interese, participación, traballo en grupo, coidado do material. Unha avaliación positiva neste apartado supón un 20% da nota do trimestre.
	<p>Procedemento de recuperación da 1ª avaliación:</p> <p>Para recuperar un trimestre con avaliación negativa o alumno deberá realizar unha serie de tarefas propostas pola profesora, debendo obter unha nota mínima de 5 na media de todas elas. Tamén deberá entregar o caderno de clase completado e corrixido.</p>
2ª Avaliación	<p>Cálculo da nota da 2ª avaliación:</p> <p>Para determinar a cualificación nesta materia os aspectos valorados se</p>

	<p>englobarán en dous apartados.</p> <ul style="list-style-type: none"> No primeiro valorarase o traballo individual a través da corrección e cualificación dos traballos de investigación realizados en cada unidade didáctica. En cada traballo avaliarase unha serie de estándares, na programación de aula estará recollida a concreción dos estándares para cada un e o peso asignado na cualificación da mesma. Cada tarefa terá unha cualificación do 1 ó 10, a continuación farase media de todas as actividades realizadas e a nota obtida suporá o 40% da cualificación do trimestre. No segundo apartado valorarase o Caderno de clase do alumno/a. Na programación de aula estará recollida a concreción dos estándares que se avaliarán no caderno e o peso asignado na cualificación para cada un deles. Será indispensable para ter unha avaliación positiva no trimestre a presentación de dito caderno, a cualificación do mesmo suporá o 40% da cualificación do trimestre. No terceiro valorarase, mediante a observación sistemática recollida no caderno do profesor, os seguintes aspectos: puntualidade na entrega das actividades, interese, participación, traballo en grupo, coidado do material. Unha avaliación positiva neste apartado supón un 20% da nota do trimestre. <p>Procedemento de recuperación da 2ª avaliación:</p> <p>Para recuperar un trimestre con avaliación negativa o alumno deberá realizar unha serie de tarefas propostas pola profesora, debendo obter unha nota mínima de 5 na media de todas elas. Tamén deberá entregar o caderno de clase completado e corrixido.</p>
<p>3ª Avaliación</p>	<p>Cálculo da nota da 3ª avaliación:</p> <p>Para determinar a cualificación nesta materia os aspectos valorados se englobarán en dous apartados.</p> <ul style="list-style-type: none"> No primeiro valorarase o traballo individual a través da corrección e cualificación dos traballos de investigación realizados en cada unidade didáctica. En cada traballo avaliarase unha serie de estándares, na programación de aula estará recollida a concreción dos estándares para cada un e o peso asignado na cualificación da mesma. Cada tarefa terá unha cualificación do 1 ó 10, a continuación farase media de todas as actividades realizadas e a nota obtida suporá o 40% da cualificación do trimestre. No segundo apartado valorarase o Caderno de clase do alumno/a. Na programación de aula estará recollida a concreción dos estándares que se avaliarán no caderno e o peso asignado na cualificación para cada un deles. Será indispensable para ter unha avaliación positiva no trimestre a presentación de dito caderno, a cualificación do mesmo suporá o 40% da cualificación do trimestre. No terceiro valorarase, mediante a observación sistemática recollida no caderno do profesor, os seguintes aspectos: puntualidade na

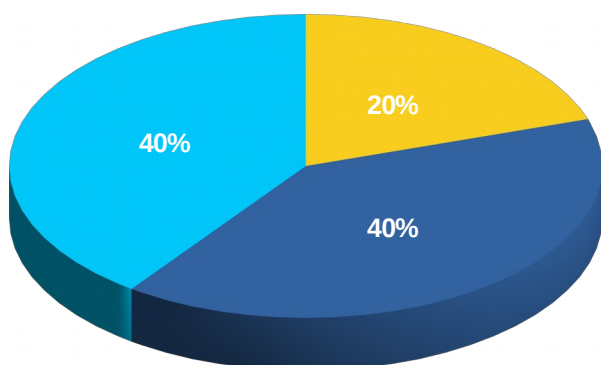
	<p>entrega das actividades, interese, participación, traballo en grupo, coidado do material. Unha avaliación positiva neste apartado supón un 20% da nota do trimestre.</p>
	<p>Procedemento de recuperación da 3ª avaliación:</p> <p>Para recuperar un trimestre con avaliación negativa o alumno deberá realizar unha serie de tarefas propostas pola profesora, debendo obter unha nota mínima de 5 na media de todas elas. Tamén deberá entregar o caderno de clase completado e corrixido.</p>
<p>Cualificación final</p>	<p>Cálculo para obter a cualificación final de curso:</p> <p>Para obter a cualificación final de curso partírase da media aritmética das tres avaliacións.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Se esta é igual ou superior ao 5 o alumnado terá a oportunidade de mellorar a cualificación realizando unha serie de tarefas de investigación e afondamento nas que poña en práctica as aprendizaxes acadadas ao longo do curso. • Se a media é inferior ao 5 o alumnado deberá realizar unha proba específica de recuperación. En caso de levarse a cabo máis de unha proba específica a cualificación final obterase facendo a media aritmética das mesmas.
<p>Alumnado de materia pendente</p>	<p>Cálculo para obter a cualificación final de materia pendente:</p> <p>O alumno/a que pase de curso coa materia pendente poderá recuperala durante o transcurso do seguinte curso mediante realización dun programa de actividades acordado co alumno/a a principio de curso. Nel estableceranse as actividades a realizar e a planificación da entrega das mesmas, e levarase a cabo por parte da profesora da materia un seguimento mensual da evolución do traballo.</p> <p>O alumno/a deberá obter unha puntuación mínima de 5 ao facer a media das cualificacións de cada unha das actividades programadas para superar a materia.</p> <p>No caso de non obter unha nota igual ou superior ao 5 o alumno/a deberá realizar no mes de xuño unha proba escrita, con preguntas obxectivas, preguntas abertas e resolución de problemas. Para superar a materia deberá obter unha nota mínima de 5.</p>

6.1 Procedementos e instrumentos de avaliación.

Procedementos	Peso (gráfico 1)	Instrumentos	Peso (gráfico 2)
---------------	---------------------	--------------	---------------------

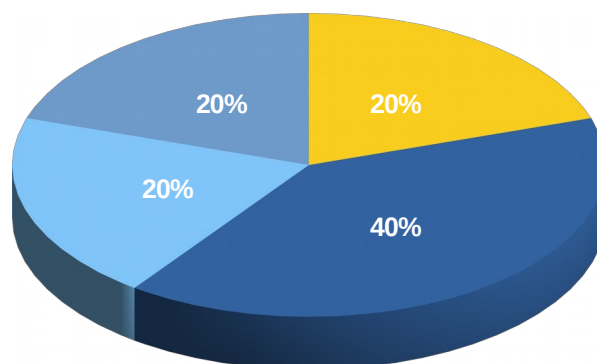
Análise das producións do alumnado.	40%	Investigacións	20%
		Traballos de aplicación e síntese.	20%
Análise das producións do alumnado.	40%	Caderno de clase	40%
Observación sistemática.	20%	Diario de clase do profesor/a.	20%

PROCEDEMENTOS

- Análise das producións do alumnado.
- Análise das producións do alumnado.
- Observación sistemática

INSTRUMENTOS

- Investigacións
- Traballos de aplicación e síntese
- Caderno de clase
- Observación sistemática

6.2 Metodoloxía e actividades para o período comprendido entre a 3ª avaliación e a avaliación final na ESO.

Metodoloxía	<p>Seguirase traballando na mesma liña metodolóxica que se empregou ao longo do curso. Unha metodoloxía activa e participativa onde ten un peso moi importante o traballo cooperativo en equipo (a través das estruturas cooperativas e a reflexión sobre a aprendizaxe) e a aprendizaxe baseada no pensamento (mediante o emprego de rutinas de pensamento).</p> <p>Tamén se empregará a gamificación como recurso para reforzar e motivar a aprendizaxe.</p>

<p>Actividades tipo</p>	<p>No deseño das actividades partírase das competencias non acadadas ou susceptibles de ser melloradas por parte do alumnado.</p> <p>No caso do alumnado que teña a materia ou parte da mesma suspensa tomárase como referencia o grao mínimo de consecución de cada estándar non superado. No caso do alumnado que teña a materia superada tratarase de enriquecer e ampliar de xeito horizontal a aprendizaxe realizando tarefas de investigación e afondamento.</p> <p>Serán actividades de tipo práctico (resolución de problemas, mellora da comprensión e da creatividade). Tamén se reforzará a síntese a través de actividades de exposición e posta en común.</p>
<p>Materiais e recursos</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Material da aula de Plástica. • Material bibliográfico relacionado coa materia. Biblioteca de aula. (Aplicando os protocolos de limpeza e desinfección establecidos nas normas de uso do material da aula). • Aula Virtual da materia. • Recursos dixitais e audiovisuais (DVD documentais, CD- ROM, CD de audio, presentacións, Internet, pizarra dixital, aplicacións e software para a creación de contidos audiovisuais).

7 AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.

7.1 Indicadores de logro do proceso de ensino.

	Escala			
	1	2	3	4
O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
Consegiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
Consegiuse a participación activa de todo o alumnado.				
Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				

Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

7.2 Indicadores de logro da práctica docente.

	Escala			
	1	2	3	
Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
Combínase o traballo individual e en equipo.				
Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

8 DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.

Ao tratarse dunha materia que se imparte por vez primeira, a avaliación inicial servirá para determinar a relación que o alumnado ten coa paisaxe, e que ideas asocia a este

concepto.

Consistirá na realización dun traballo individual e a posta en común participando no debate.

9 MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

9.1 Medidas ordinarias.

- Adaptacións metodolóxicas para algún alumno, como traballo cooperativo en grupos heteroxéneos, aprendizaxe por proxectos.
- Diferenciación curricular.
- Adaptación dos tempos e os instrumentos de avaliación para algún alumno/a.
- Programa específico para alumnado repetidor da materia.
- Materiais e recursos didácticos diferenciados.

9.2 Medidas extraordinarias.

- Adaptacións curriculares na materia.
- Coordinación co especialista en Pedagogía Terapéutica (intervención dentro e fóra da aula) e coa orientadora do centro.

9.3 Actividades de reforzo e ampliación.

En función do grao de comprensión, están previstas en cada unidade unha serie de actividades de reforzo para aqueles alumnos que amosen dificultades.

Pola contra tamén están previstas actividades de ampliación para aqueles alumnos que superan o nivel medio do grupo, permitíndolle ao alumno a elección do grao de dificultade.

9.4 Modelo do Plan de Reforzo.

Datos do alumno		
Apelidos:		Nome:
Curso/ grupo:		Data nacemento:
Datos de escolarización anteriores significativos:		

Materias que precisan reforzo educativo, temporalización e responsables

Materia	Nome da materia	Temporalización		Profesorado implicado
		Data inicio do reforzo	Data prevista final reforzo	

Actuacións e medidas de atención á diversidade no curso actual	
Ámbitos a reforzar	
Outras medidas ordinarias (desdoblamento grupos, adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación, organización e xestión da aula,...)	
Outras medidas fóra do horario lectivo (PROA,...)	
Aspectos a incidir na entrevista coa familia (Seguimento da axenda escolar, tarefas extraescolares,...)	
Outros:	

Actuacións no ámbito curricular (materias con reforzo educativo)
<p>Materia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aspectos fortes do alumno sobre os que apoiar a intervención: ▪ Aspectos a reforzar (concretados en indicadores de logro): ▪ Especificar o tipo de axuda necesaria (dentro da aula. De forma extraordinaria, fóra): ▪ Metodoloxía: ▪ Materiais de apoio: ▪ Avaliación (de ser o caso, con adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación):
Observacións:

10 CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.
EMP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia.

10.1 Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

- Comprensión lectora: o alumnado enfrontarase a diferentes tipos de textos de cuxa adecuada comprensión dependerá a finalización correcta da tarefa.
- Expresión oral: os debates na aula, o traballo por grupos e a presentación oral dos proxectos son, entre outros, momentos a través dos cales os alumnos deberán ir consolidando as súas destrezas comunicativas.
- Expresión escrita: a elaboración de traballos de investigación, análises de información extraída de páxinas web, etc.) irá permitindo valorar o grao de avance da aprendizaxe do alumno e a madurez, coherencia, rigor e claridade da súa exposición.

10.2 Comunicación audiovisual.

Desenvolveranse actividades relacionadas co tratamento da imaxe dixital e coa creación de contidos audiovisuais, a través do manexo de software de edición e retoque de imaxes (Gimp), maquetación (Inkscape) , edición de vídeo (Openshot video editor e Kdenlive) e audio (Audacity) para a elaboración de podcast.

10.3 Tecnoloxías da información e da comunicación.

O uso das tecnoloxías da información e a comunicación estará presente en todo momento. A nosa metodoloxía didáctica incorpora un emprego exhaustivo de tales recursos, dunha maneira moi activa. O alumnado terá que facer uso das TIC para recoller información para os seus proxectos de investigación, tamén deberá empregarlas para

comunicar aos demais as súas aprendizaxes, mediante a realización de presentacións (individuais e en grupo), a gravación de audios, vídeos, etc.

10.4 Emprendemento.

Trátase aquí de adquirir destrezas e habilidades necesarias para conseguir un obxectivo proposto. De adquirir conciencia do obxectivo e planificar o modo de logralo.

Desenvolveranse proxectos persoais e en grupo que traballen os seguintes aspectos:

- Capacidade de análise do alumno, capacidade de planificación e execución das fases de traballo.
- Capacidade de superación dos problemas técnicos, de atopar novas vías .
- Desenvolvemento de habilidades para traballar en grupo.
- Desenvolvemento da creatividade e da imaxinación para a procura de solucións e alternativas.

Debemos traballar polo tanto a creatividade, a imaxinación, o autocoñecemento e a autoestima.

10.5 Educación cívica.

Neste apartado é moi importante que , a través da materia, atopemos a forma de proporcionar aos alumnos os valores que sustentan a vida en común e a cohesión social; Tamén aqueles valores que favorecen : A liberdade persoal, a responsabilidade, a solidariedade, igualdade, respecto...en definitiva, todos aqueles aspectos que constitúen a base dunha vida en sociedade.

Neste sentido, ademais de crear un ambiente de traballo no aula de aceptación, respecto e confianza que axude ao alumno a construír unha imaxe positiva de si mesmo e propoñer actividades ou traballos en grupo co fin de crear espazos próximos de convivencia, deseñaranse actividades nas que se traballen de forma específica contidos deste elemento transversal.

10.6 Prevención da violencia.

O tratamento da non discriminación quedará asegurado mantendo en clase comportamentos non sexistas e de respecto ao principio de igualdade de oportunidades

para as persoas de diferentes razas, relixións, opinións.

Pero non só se trata de desenvolver estas capacidades de tipo intelectual, senón que é fundamental contribuír a que o alumnado desenvolva certas actitudes relacionadas coa valoración e o interese polo medio ambiente e a participación activa na súa conservación e mellora.

Dentro da Educación para a paz hai varios aspectos para tratar, entre os que se atopa fomentar actitudes de respecto cara ás persoas sexa cal for a súa condición social, sexual, racial, crenzas, a solidariedade cos colectivos discriminados, e a valoración do pluralismo e a diversidade.

11 ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

Debido ás circunstancias excepcionais nas que se desenvolven este curso académico o departamento programará a realización de varias saídas para visitar exposicións ou coñecer lugares da contorna, tendo en conta sempre as recomendacións sanitarias dentro do contexto da Covid-19.

Tamén se desenvolverán actividades dentro do recinto escolar como charlas e obradoiros relacionados coa materia. O programa de actividades está recollido no PXA.

O departamento de debuxo participará activamente en colaboración co equipo de actividades complementarias e extraescolares na organización e realización das actividades que se desenvolvan no centro durante o curso.

12 APLICACIÓN DOS PLANS E PROXECTOS DE CENTRO.

12.1 Proxecto de centro.

“A nosa Terra: o abandono do rural”

Dende hai tres cursos desenvólvese de xeito transversal en todas as etapas educativas o proxecto anual de centro. O obxectivo deste curso é reflexionar sobre a calidade de vida no espazo rural e reflexionar sobre o dereito aos servizos necesarios para que sexa habitado.

Dentro da materia este proxecto será o fío condutor en torno ao cal se artellarán as diferentes udis/proxectos que estruturarán os contidos e os estándares do currículo da materia para este curso.

En cada udi/proxecto se desenvolverán tarefas que culminarán na creación dun produto socialmente relevante para compartir cos membros da comunidade educativa.

12.2 Proxecto lector.

En relación ao fomento da lectura realizarase a seguintes actividades: ao menos unha vez ao trimestre analizaranse artigos aparecidos na prensa relacionados con temas informáticos.

En cumprimento do plan lector establecido non centro adicaranse 25 min á lectura individual en cada grupo segundo o calendario establecido ao principio de curso.

13 MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

A programación revisarase trimestralmente, e nela se farán axustes referidos á temporalización e á organización dos contidos para que se axuste do xeito máis específico e real posible ás características e á evolución do alumnado.

- Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Assignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da				

proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións: